

Klimabevægelsen i Rudersdal

26-09-2024

Der er et land . . .

Med omkring 15% natur,
- heraf ca 0,5% vild natur, der er
tilstrækkelig beskyttet mod
menneskelig indblanding

WEEKEND
Information
LØRDAG 27. SEPTEMBER 2024 • 100 KR. 400 SIDER

Velkommen til Danmarks beskyttede natur

Den grønne regeringspolitik skal lede til mere beskyttet natur i Danmark. Men i dag regner blandt andet miljøaktivister og markedsstud. Stærkt miljøvende, siger forskere, som efterspørger en bedre definition af beskyttede områder

MARKEDS TEMA | 80

	Leverandør af fællesskab siden 1964 www.rhinfo.dk	JOURNALISTIK & HJULMØDTE ..... side 104 POLITIK & PERSPEKTIV ..... side 108 DESIGN & INNOVATION ..... side 112 MUSIK & PERFORMANCE ..... side 116 LITTERATUR & HØRSEL ..... side 120 TEKST & HØRSEL ..... side 124 RESPONSIVITET & UDRYK ..... side 128
---	---	--

Der er et land . . .

Der bundtrawler mere end halvdelen af sit maritime territorium.

Hvor fjorde og store havområder er erklæret totalt døde

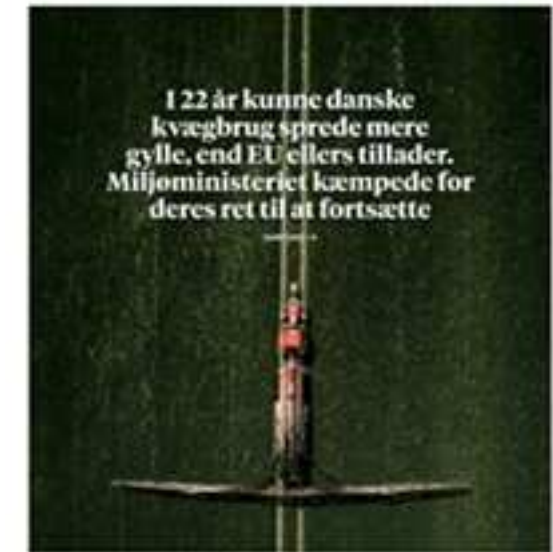
Der er et land . . .

Hvor landets Miljøministerium hjælper forurenere med at fortsætte forurening af land- og vandområder

Der er et land . . .

Hvor landbruget for lov at udlede så meget kvælstof, at samtlige af landets 109 kystnære farvande er i dårlig økologisk tilstand

Der er et land . . .

Der importerer 1.500.000 ton regnskovssoja om året for at fordre de mange dyr, der producerer fødevarer mv på fabrikker

Der er et land . . .

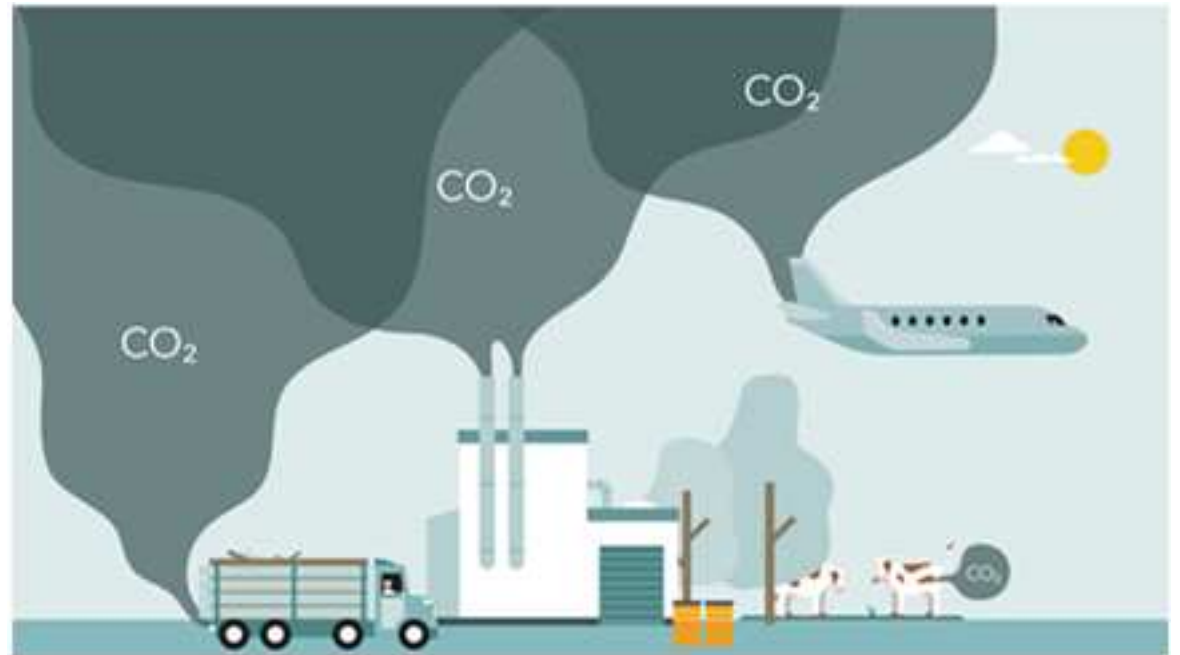
Der åbner nye oliefelter,
- og taler rundt om rundt i verden
at udfase olie . . . !

Der er et land . . .

Hvor hver indbygger udleder ca 13 tons CO₂ om året, - eller 4 gange så meget som jordens befolkning i gennemsnit

Der er et land . . .

Det er et land, der kalder sig selv
“et grønt foregangsland”

Søllerød Senior Sport - 26.sept.2024

Program:

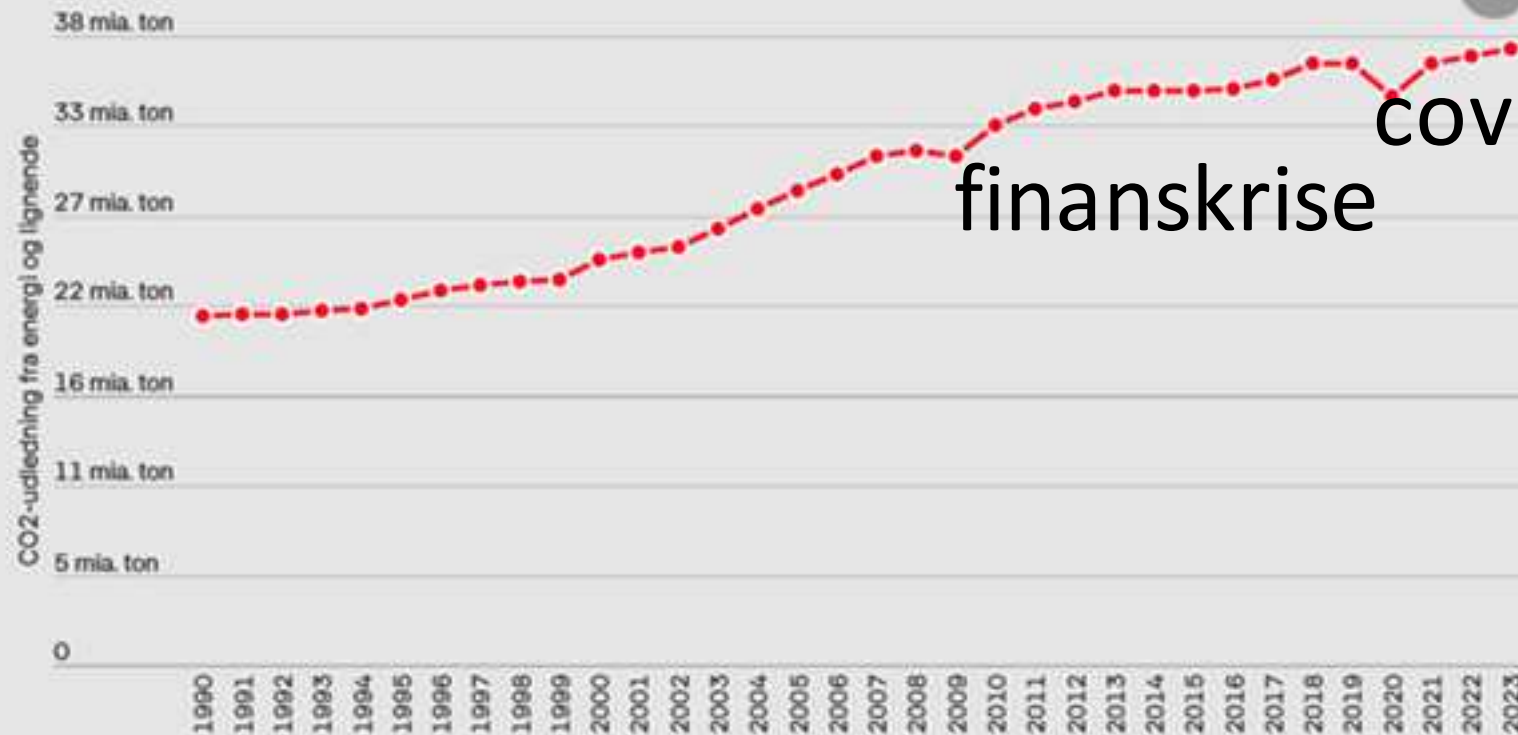
1. Introduktion og præsentation
2. Generelt om klimaudfordringerne
3. PAUSE - Tip en 13'ner
4. Klimahåndtering i Rudersdal
5. Debat: Hvad kan du/vi selv gøre

Klimabevægelsen

i Rudersdal

Verdens årlige udledning af CO2

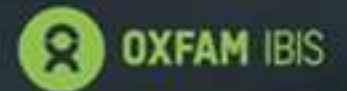
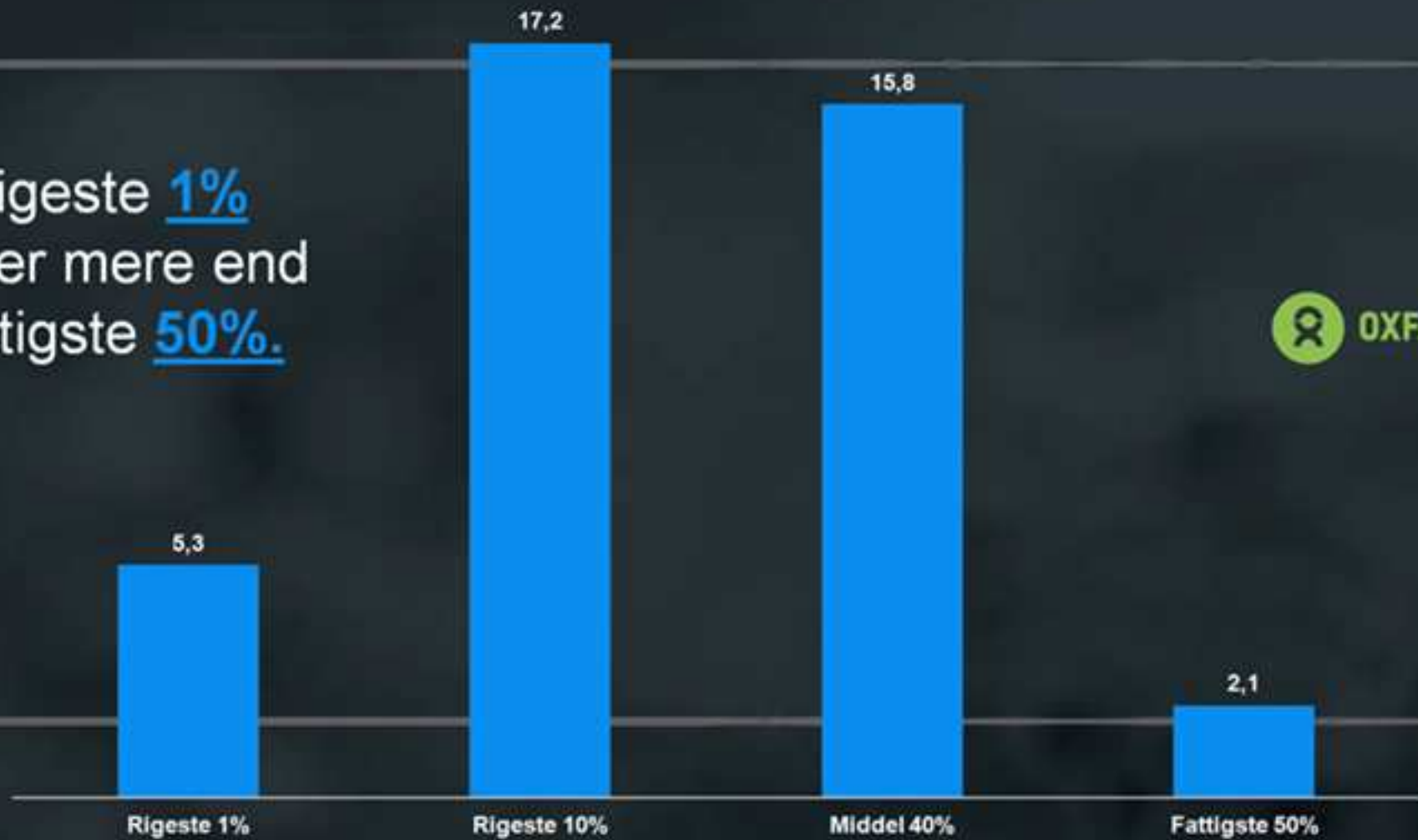

Kilde: IEA

Set over et lidt længere perspektiv er der dog mindre fart på, end der har været.

I årtiet frem til 2023 er udledningerne – blandt andet takket være corona-årene – kun vokset med i gennemsnit en halv procent om året, viser IEA's tal.

Den rigeste 1%
udleder mere end
de fattigste 50%.

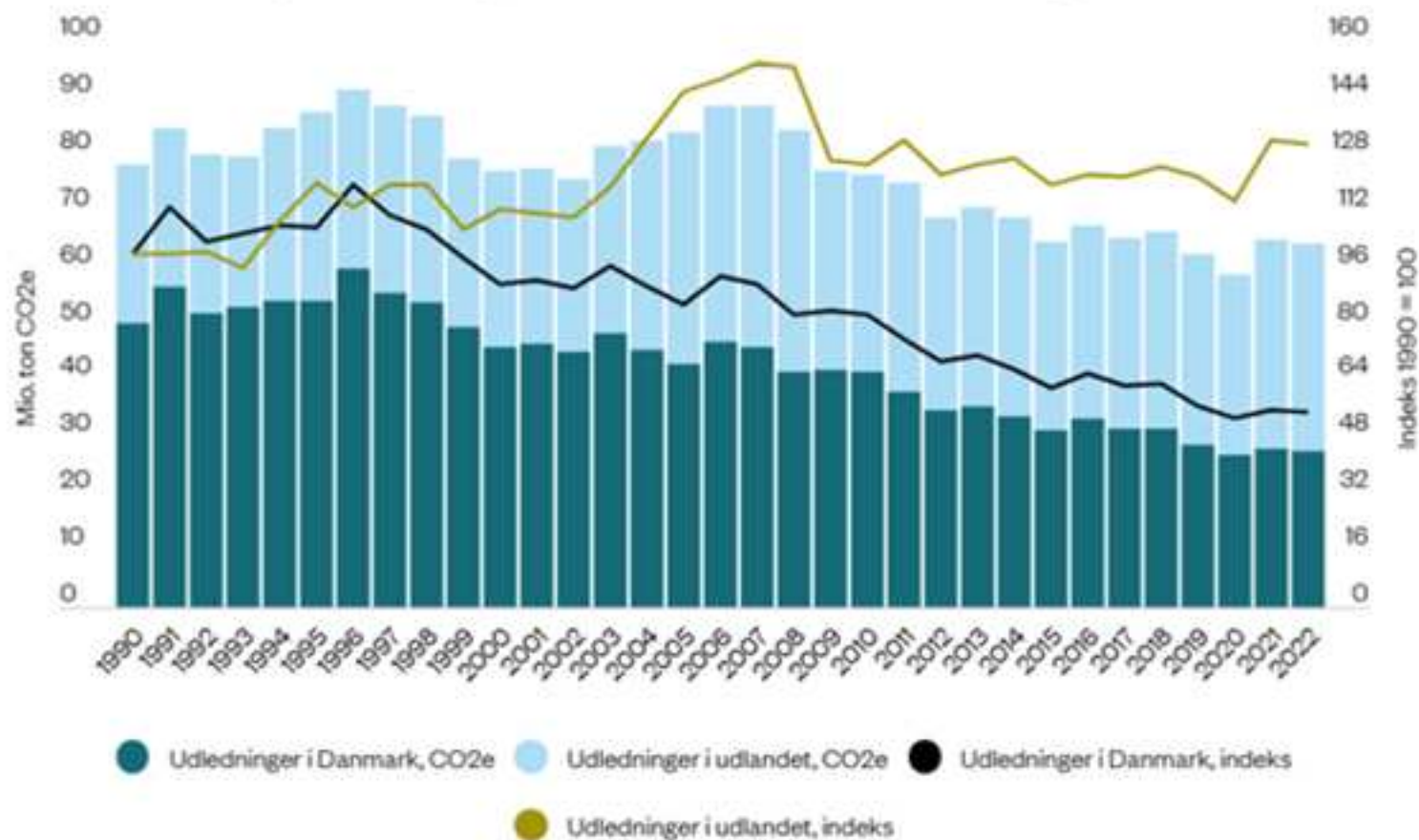

CO2-udledning fra
energiforbrug 1850-2011

Danmarks forbrugsbaserede klimaaftryk fordelt på udledninger i Danmark og i udlandet

Danske udledninger sammenlignet med udenlandske målt i CO₂e og indeksværdier.

26-09-2024

Kilde: Energistyrelsen

26-09-2024

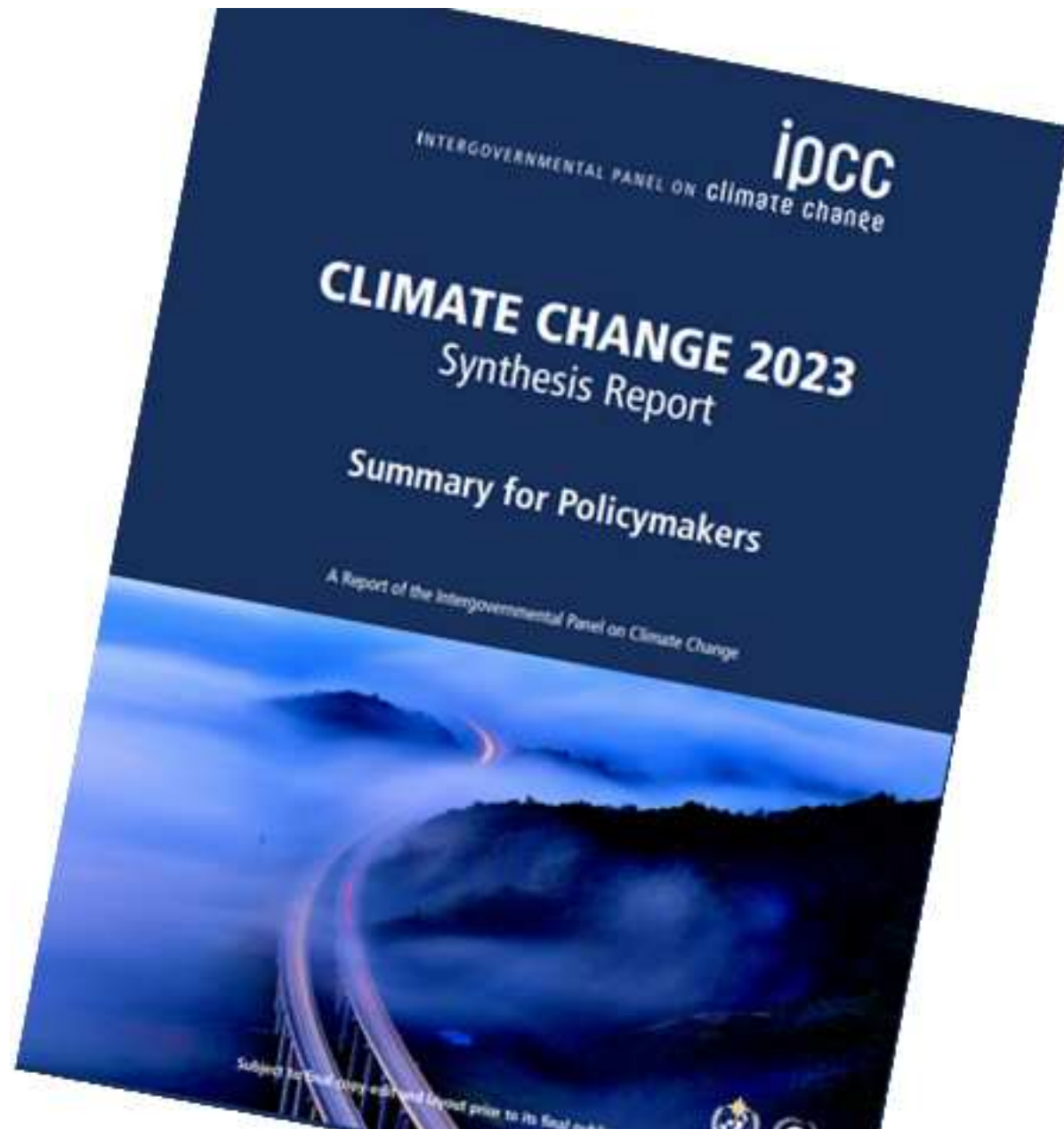

26-09-2024

26-09-

26-09-2024

26-09-20

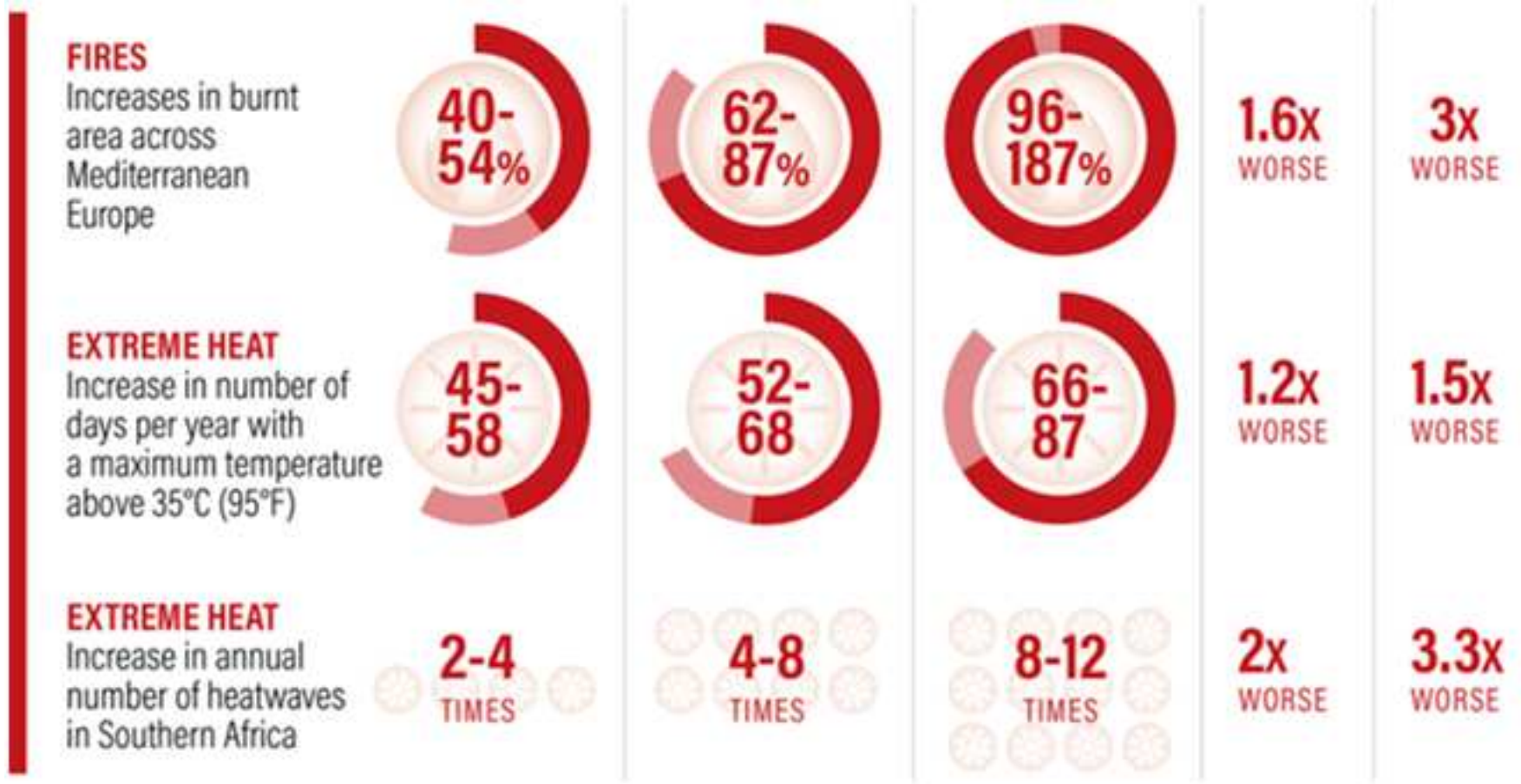

COMPARING RISKS FROM RISING TEMPERATURES:

EXPLAINING THE IPCC'S WORKING GROUP II REPORT (AR6)

	1.5°C	2°C	3°C	1.5°C vs 2°C	1.5°C vs 3°C
BIODIVERSITY LOSS Maximum percentage of species at high risk of extinction across forests and land	 14%	 18%	 29%	1.3x WORSE	2.1x WORSE
DROUGHT Dryland population exposed to water stress, heat stress and desertification	 0.95B PEOPLE	 1.15B PEOPLE	 1.29B PEOPLE	200M MORE PEOPLE	340M MORE PEOPLE
FOOD SECURITY Costs for adaptation and residual damage to major crops	 \$63 BILLION US	 \$80 BILLION US	 \$128 BILLION US	\$17B MORE	\$65B MORE

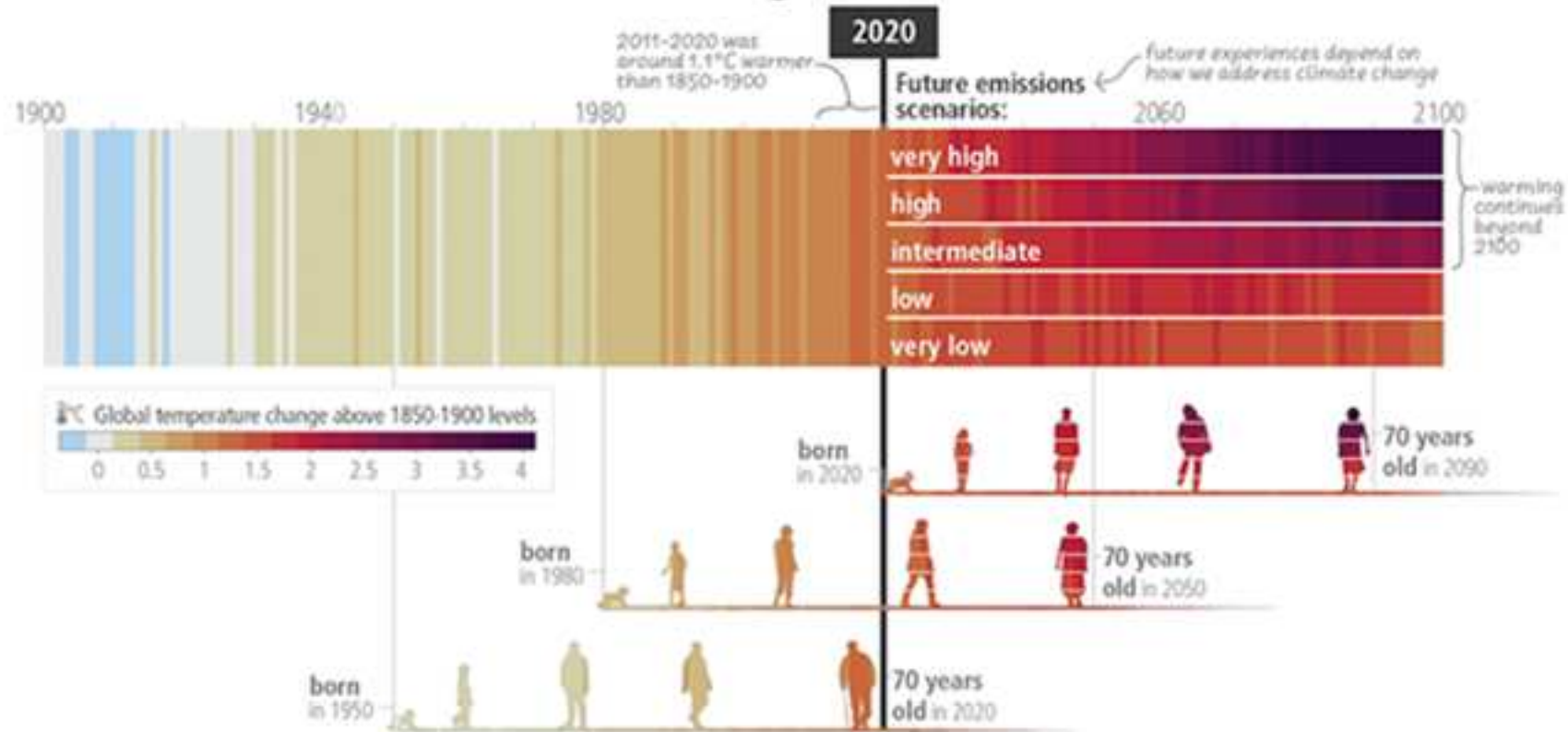
26-09

24

Note: For climate risks with projected ranges, we used the midpoint of the ranges to compare risks at different temperature thresholds. Sea level rise projections correspond to SSP1-1.9, SSP1-2.6, SSP2-4.5, which are roughly approximate to global warming of 1.5°C, 2°C, and 3°C, respectively. Source: IPCC AR6.

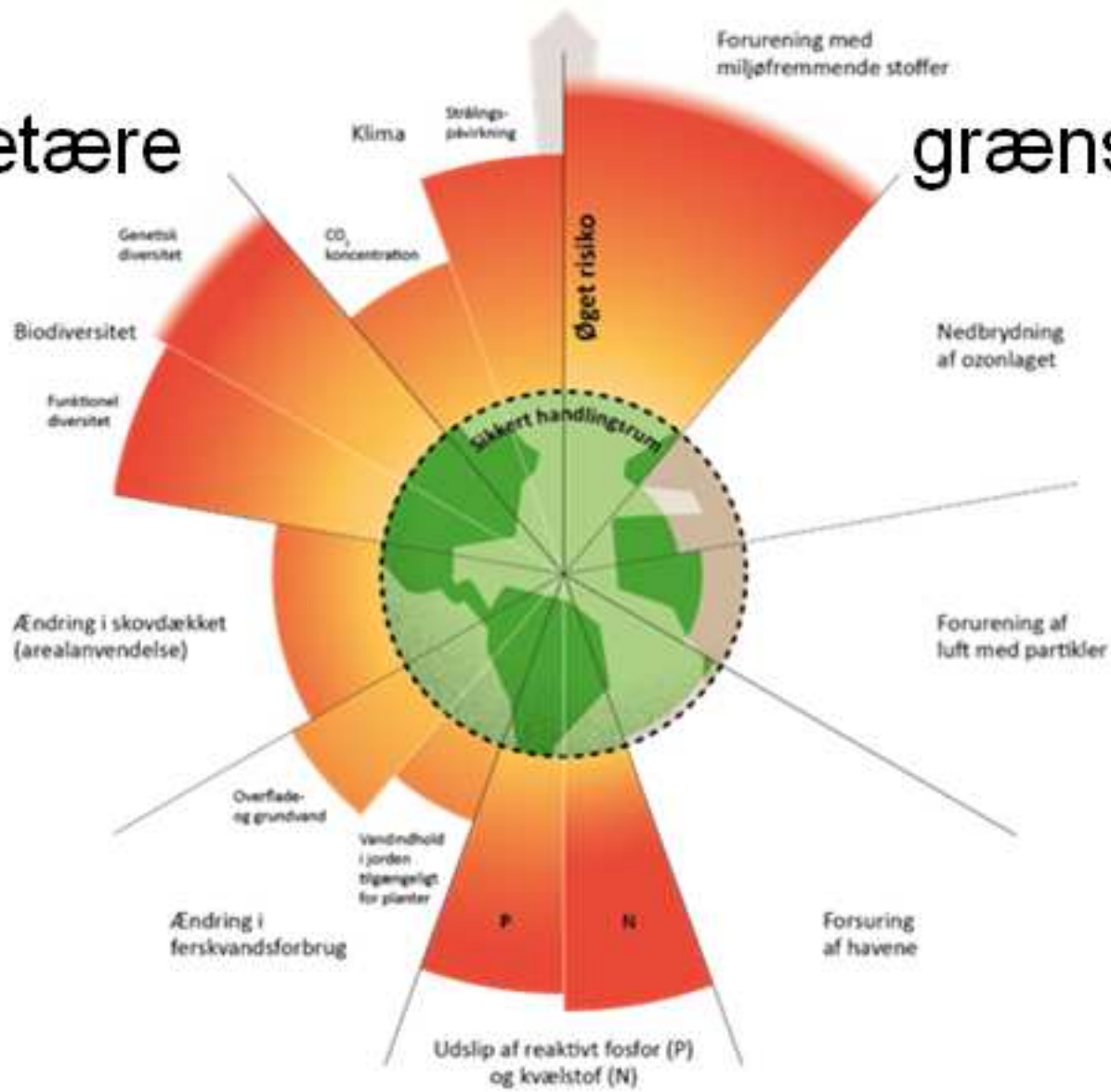
Just how bad climate change is for current and future generations depends on choices we make now – or very soon

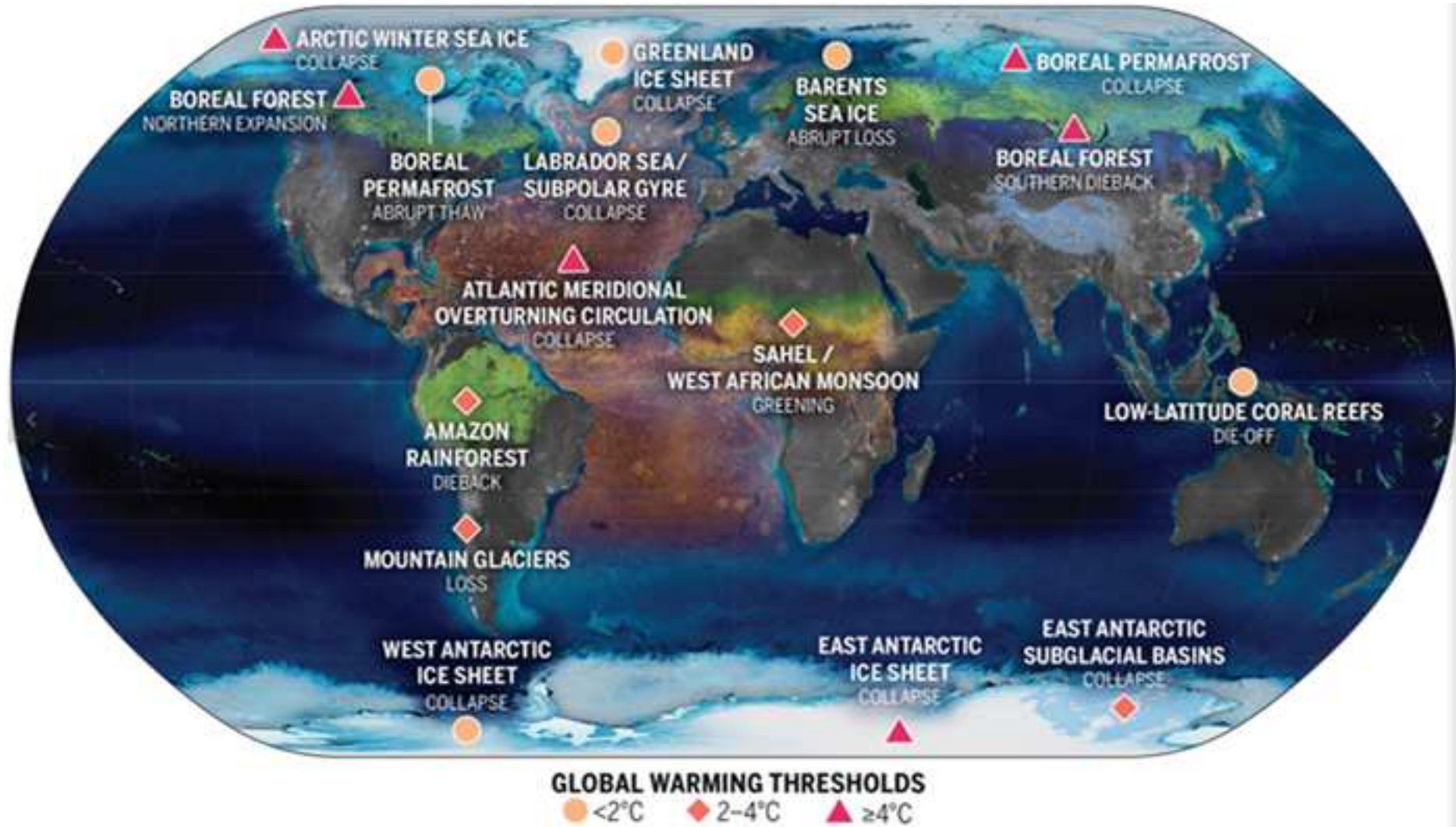

De 9 planetære

grænser

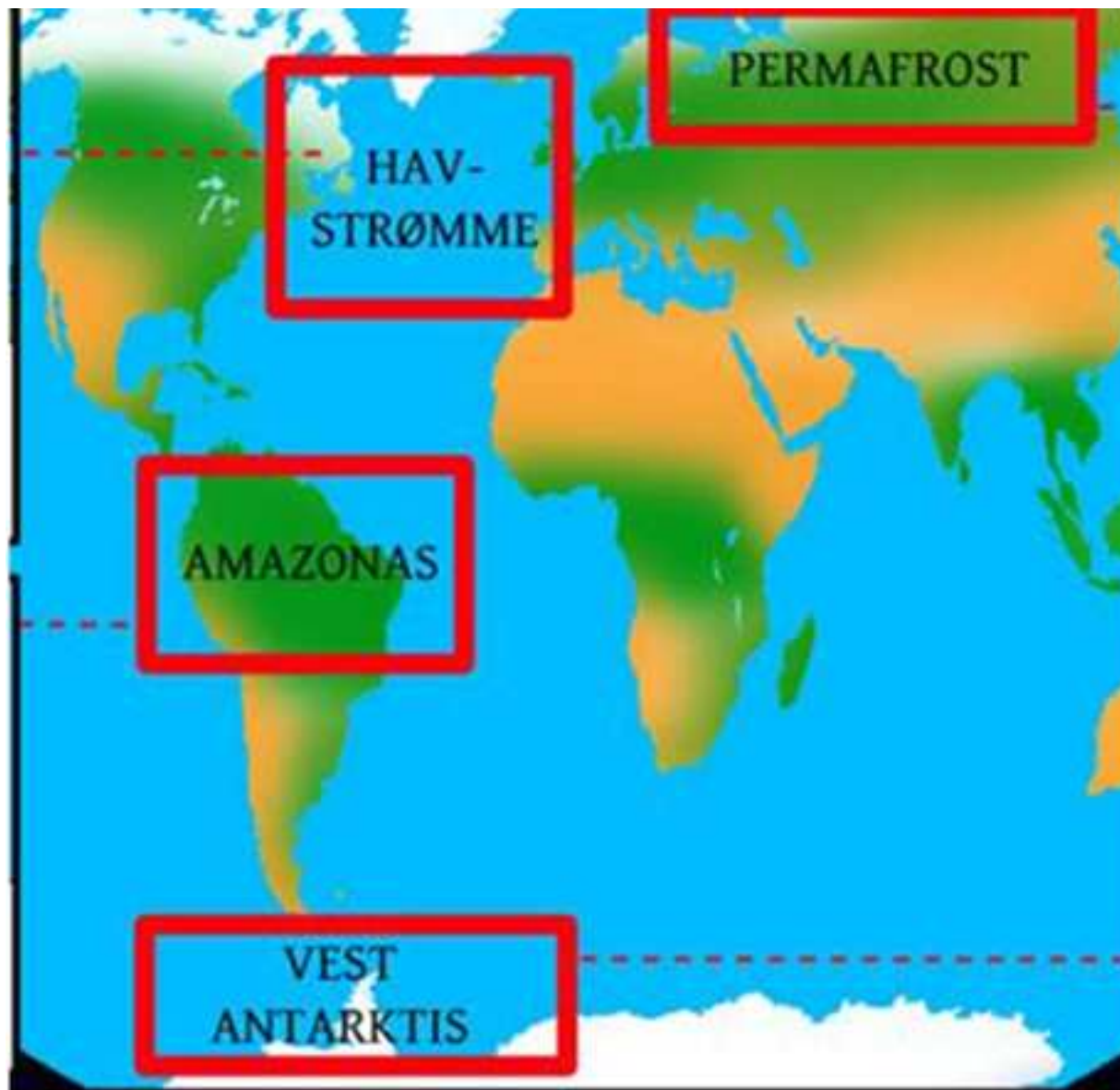

Placeringen af klimatippepunkter i kryosfæren (vand/is - blå), biosfæren (rum for levende organismer - grøn) og havet/atmosfæren (orange) og globale opvarmningsniveauer, hvor deres vendepunkter sandsynligvis vil blive udløst. 28

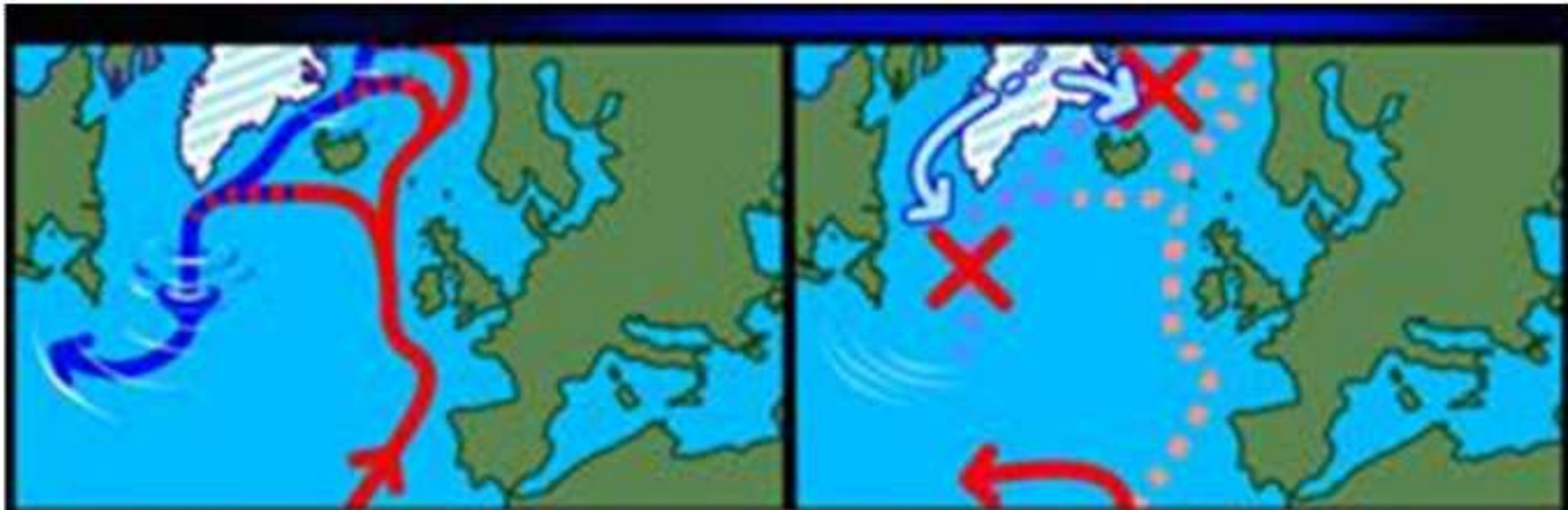
26-09-2024

Farverne er farvet i henhold til vores centrale tærskel for global opvarmning, der er under 2°C , dvs. inden for Paris-aftalens område (lyse orange, cirkler), mellem 2 og 4°C , dvs. tilgængelig med gældende politikker (orange, diamanter); og 4°C og derover (rød, trekanter).

26-09-2024

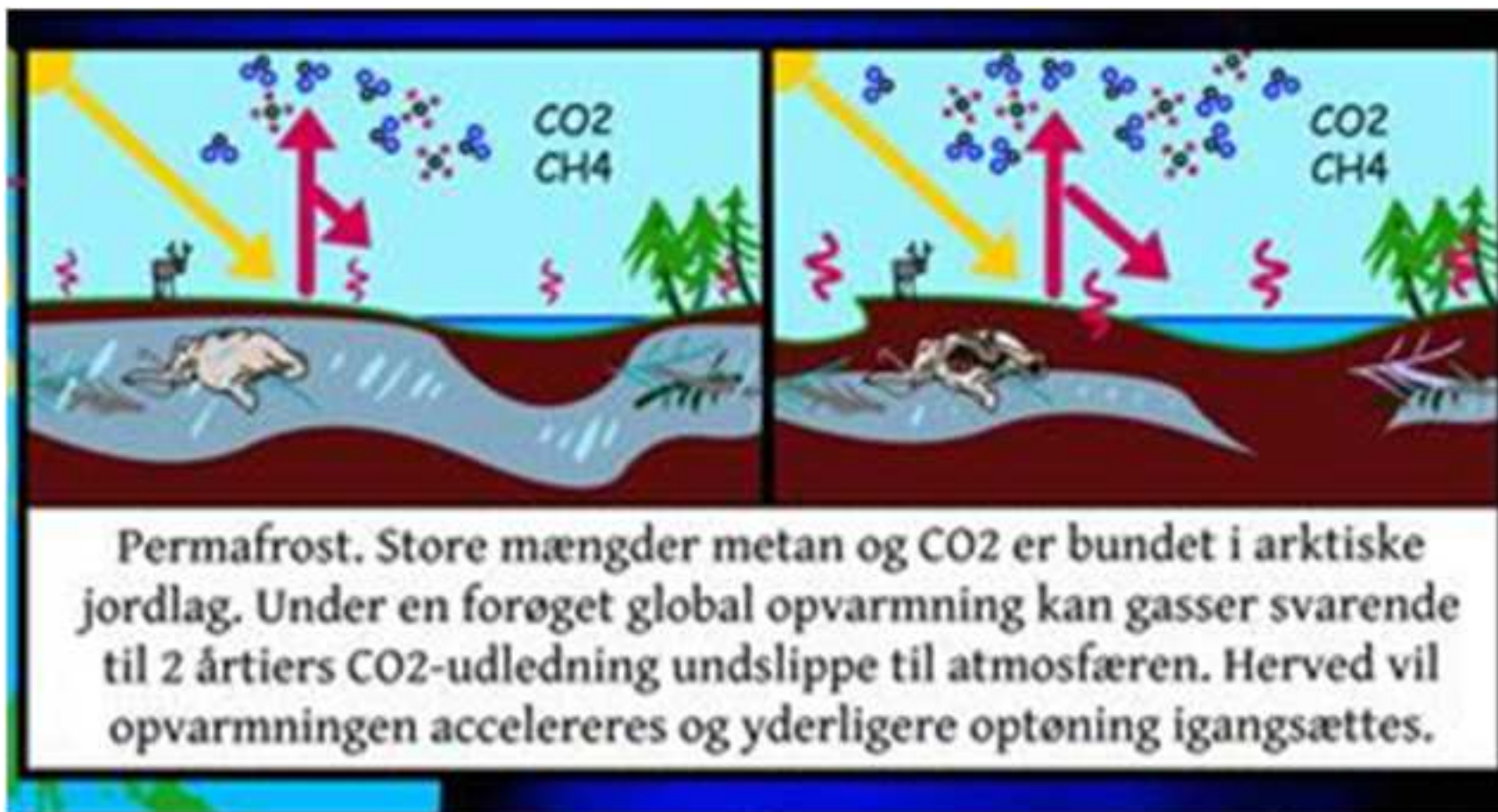

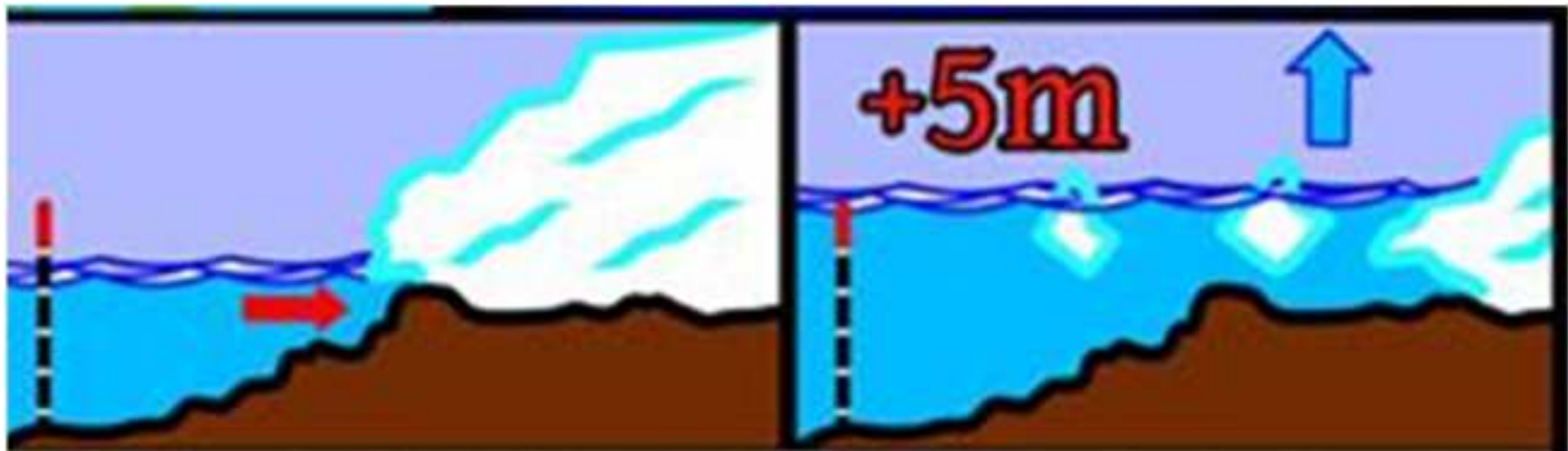
Havstrømme i Nordatlanten omfordeler varme fra Ækvator til den nordlige halvkugle. Strømmenes forløb afhænger af nedsynkning af tungt (salt og koldt) vand ved Grønland. Øgede mængder ferskvand fra indlandsisen kan tippe systemet til en passiv tilstand.

Den tropiske regnskov i Amazonas vedligeholder sit fugtige miljø ved at transportere monsunens fugt ind i land gennem gentaget fordampning og nedbør. Global opvarmning kan tippe regnskoven til savanne: Mindre nedbør -> mindre skov -> mindre nedbør.

Vestantarktis. Havstigninger kan destabilisere ismasser, der delvist hviler på havbund. Det forøger mængden af is, der føres til havs, hvilket igen hæver havets overflade. På et tidspunkt kan denne proces føre til et kollaps af iskappen.

Fra klima-benægtelse til klima-skepsis 2.0

1. Undervurdering af ødelæggelser og efterfølgende omkostninger som modellerne har svært ved at forudsige præcist

MEN modellerne bygger på ubegrænset vækst og ser bort fra de store risici, som knytter sig til de såkaldte 'tipping points'.

2. nødvendige afbødende tiltag afvises som urealistiske

MEN det er meget
billigere at handle nu,
end at vente

3. Ytrer handlekraft, og siger at vi er et foregangsland

MEN det meste handler om planer, kun meget lidt om egentlig handling
...og markedet er ikke i stand til at indregne alle de omkostninger der kommer i fremtiden, hvis vi ikke reagerer hurtigt og stærkt nok.

26-09-2024

4. 'Ingen vil løse klimakrisen, og derfor skal vi heller ikke'?

MEN vi kan være foregangsland i handling, ikke kun i teorien, og i øvrigt tjene på eksport af vores løsninger.

4. begrænsning af det politiske mulighedsrum:

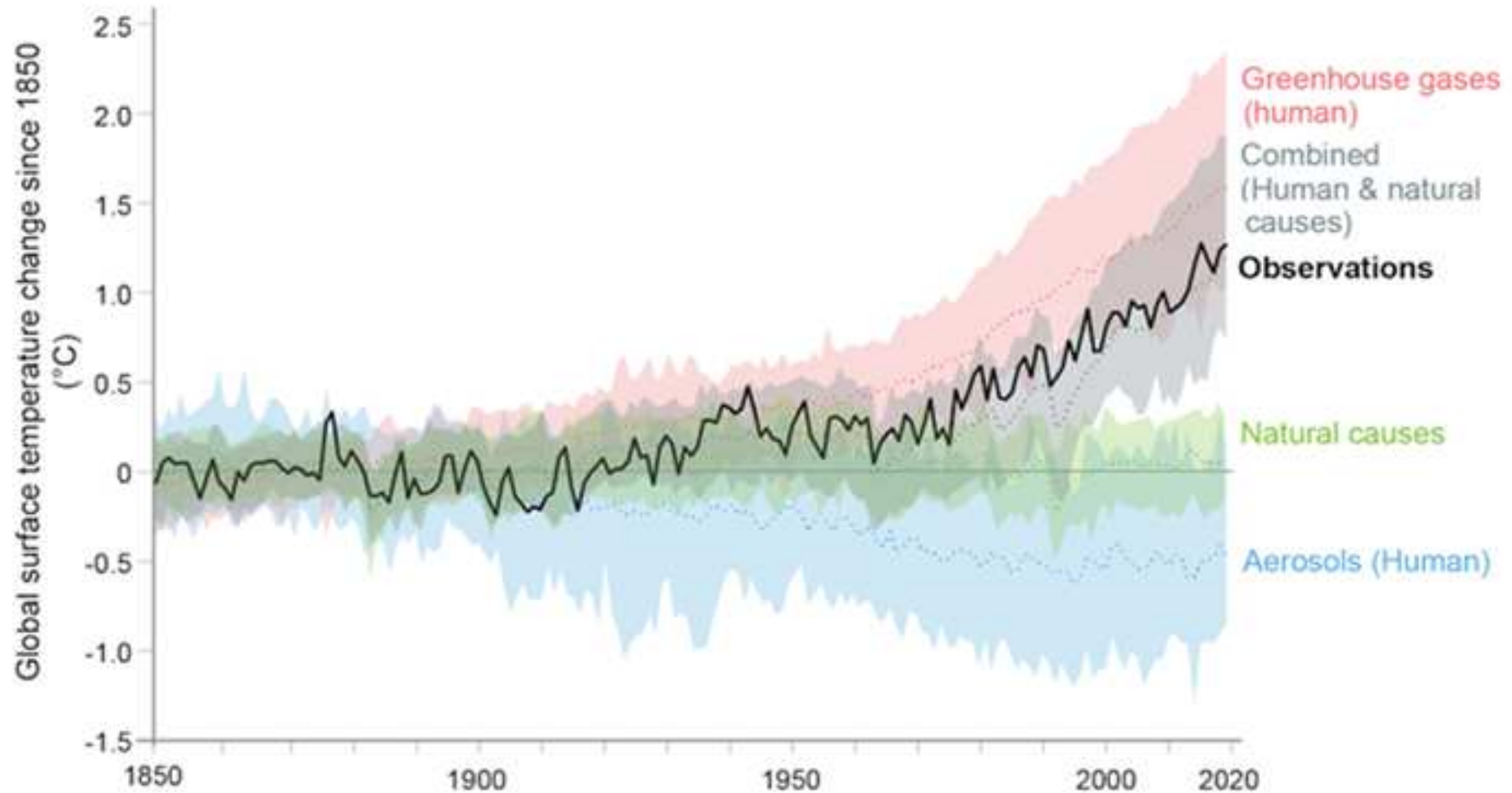
Klimaminister Aagaard ønsker en klimapolitik, som 80% kan se sig selv i - og som bygger på at primært markedet skal løse problemerne.

MEN hvor mange samfundsændringer har haft 80 %'s opbakning?

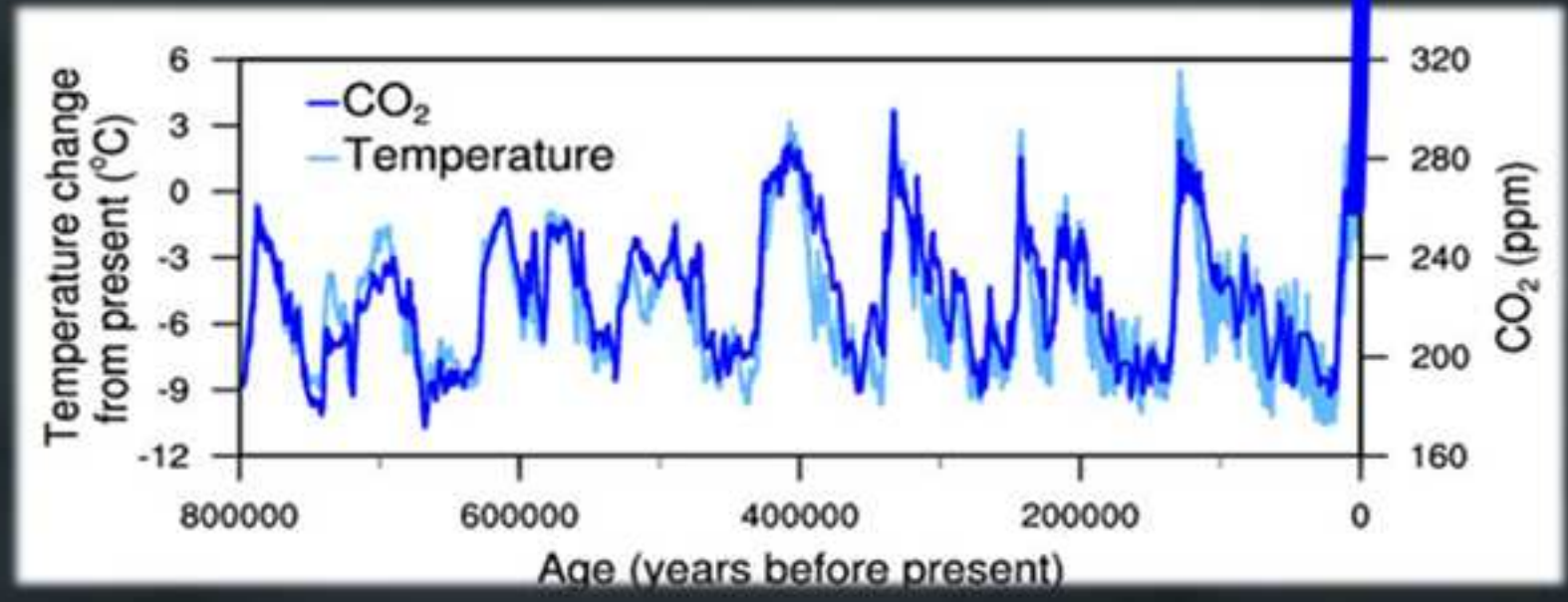
...og kan væksten i forbrug fortsætte?

How do we know humans are causing climate change?

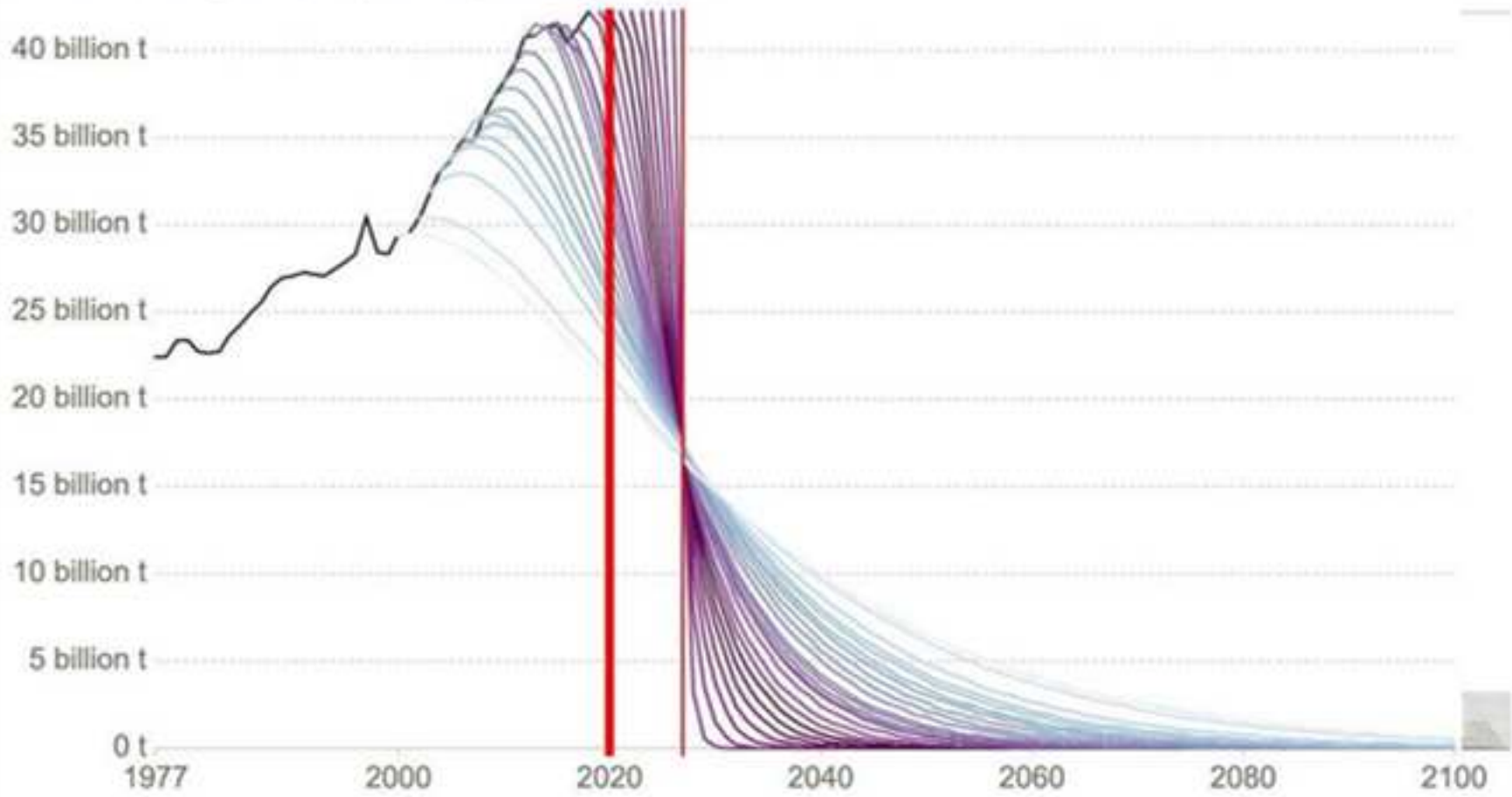
De seneste 800.000 års klimaforandringer

CO₂ reductions needed to keep global temperature rise below 1.5°C

Annual emissions of carbon dioxide under various mitigation scenarios to keep global average temperature rise below 1.5°C. Scenarios are based on the CO₂ reductions necessary if mitigation had started – with global emissions peaking and quickly reducing – in the given year.

Source: Robbie Andrews (2019); based on Global Carbon Project & IPCC SR15
Note: Carbon budgets are based on a >66% chance of staying below 1.5°C from the IPCC's SR15 Report.
OurWorldInData.org/co2-and-other-greenhouse-gas-emissions • CC BY

26-09-20

3 grunde til at vi ikke har “grøn vækst”

1. Importen tæller ikke med
1. International transport tæller ikke med
1. Biomasse er ikke CO2-neutral

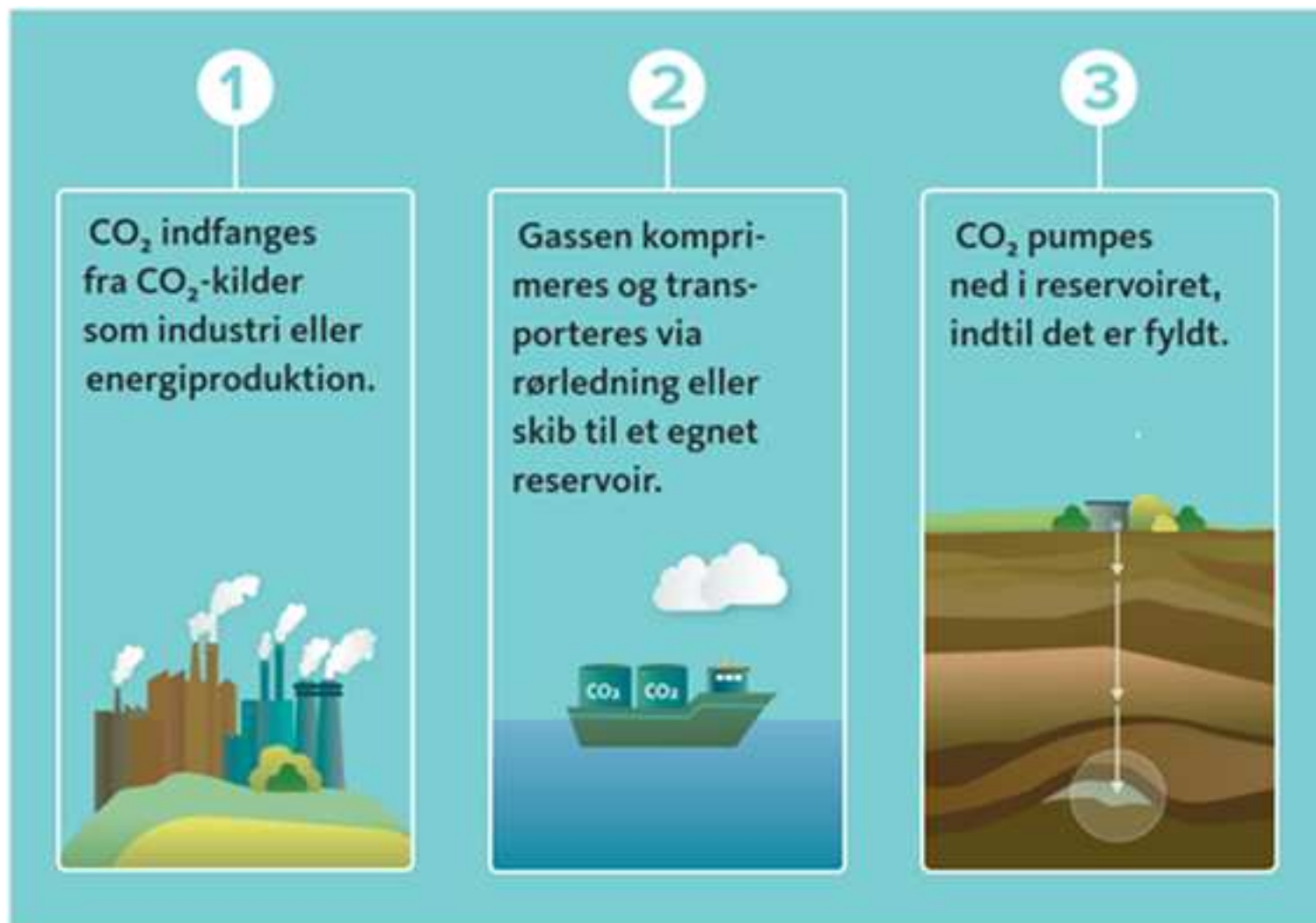

Atomkraft

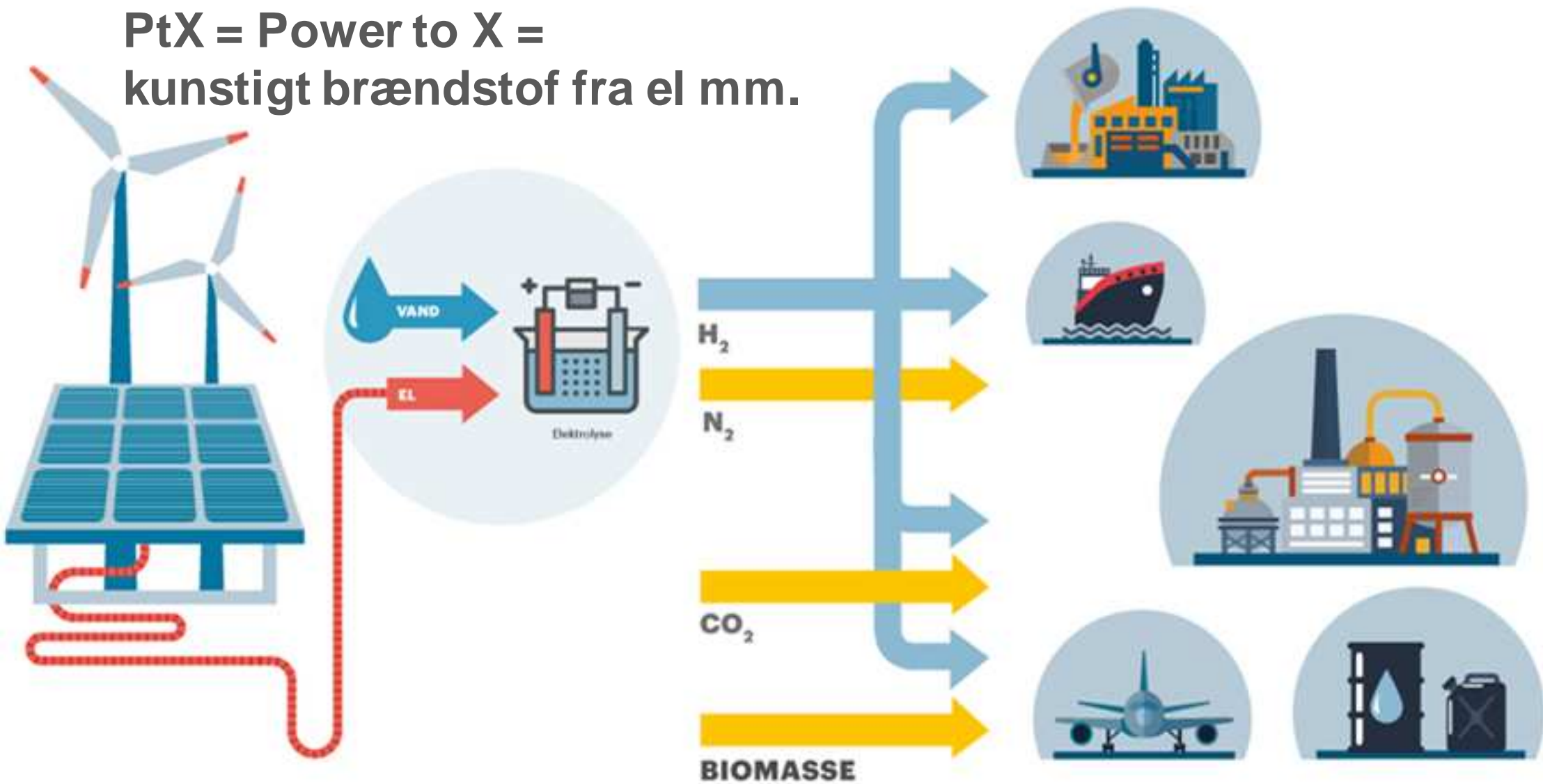

26-09-2024

CCS = Carbon Capture and Storage

PtX = Power to X =
kunstigt brændstof fra el mm.

Energiø i Nordsøen

26-09-2024

Vedvarende energi

26-09-2024

Hvad koster den grønne omstilling?

26-09-2024

Pause

Svarene til Tip en KLIMA-13'er

Et enkelt spørgsmål har 3 svar, der er derudover 4 af hver svarmulighed

1) Hvor meget af den mad, som en gennemsnitlig dansk forbruger køber, ender som madspild og ikke i maven?
1: En tiendedel? X: En femtedel? 2: En tredjedel?

2) Hvor meget CO2 pr liter udleder letmælk i forhold til havredrik?
1: Halvt så meget? X: 2 gange så meget? 2: Det samme?

3) Hvilken slags mad har generelt det højeste CO2-aftryk?
1: Hvid ost? X: Grønne bønner? 2: Rødt kød?

4) Hvilken type kød er det mest klimavenligt at spise?
1: Kylling? X: Gris? 2: Lam?

5) Hvor mange liter vand går der til at producere 1 kg oksekød?
1: 1.000 l? X: 10.000 l? 2: 15.000 l?

6) I Danmark har vi ikke afgift på flyrejser. Det har de fx i Sverige, England og Tyskland. Hvilket af de 3 lande har den højeste flyafgift?
1: Sverige? X: England? 2: Tyskland?

7) Hvad er generelt mest klimavenligt at købe og køre i?
1: En benzinbil? X: En hybridbil? 2: Det er stort set lige slemt?

8) Kommunen kan kun ændre på en mindre del af vores CO2-udslip. Den største udledning kommer fra vores forbrug af fx varer og flyrejser.
Hvor mange % af den samlede udledning fra borgerne stammer fra vores privatforbrug?
1: Mere end 75 %? X: Omkring 50 %? 2: Under 25 %?

9) App'en TooGoodToGo er en app hvor man kan ...?
1: - finde ud af, hvor man kan købe billige datovarer fra butikkerne?
X: - finde de butikker, som har ulåste containere med mad i, hvor man må skralde?
2: - finde hvilke butikker der forærer gammelt mad væk til trængende?

10) Hvilken mad er ikke vegetarmad?
1: Æg? X: Fisk? 2: Mælk

11) Hvilket år skal Rudersdal Kommunes udslip af CO2 være på 0%?
1: i 2030? X: i 2040? 2: i 2050?

12) Hvad er værst at bruge som brændsel i fjernvarme?
1: Naturgas? X: Træflis? 2: Husholdningsaffald?

13) Hvad batter mest, hvis danskerne vil gøre noget godt for klimaet?
1: At vi investerer vores penge grønt?
X: At vi holder op med at spise kød?
2: At vi holder op med at flyve?

Svarene til Tip en KLIMA-13'er	1	X	2
Et enkelt spørgsmål har 3 svar, der er derudover 4 af hver svarmulighed			
1) Hvor meget af den mad, som en gennemsnitlig dansk forbruger køber, ender som madspild og ikke i maven? 1: En tiendedel? X: En femtedel? 2: En tredjedel?			X
2) Hvor meget CO2 pr liter udleder letmælk i forhold til havredrik? 1: Halvt så meget? X: 2 gange så meget? 2: Det samme?		X	
3) Hvilken slags mad har generelt det højeste CO2-aftryk? 1: Hvid ost? X: Grønne bønner? 2: Rødt kød?			X
4) Hvilken type kød er det mest klimavenligt at spise? 1: Kylling? X: Gris? 2: Lam?	X		
5) Hvor mange liter vand går der til at producere 1 kg oksekød? 1: 1.000 l? X: 10.000 l? 2: 15.000 l?			X
6) I Danmark har vi ikke afgift på flyrejser. Det har de fx i Sverige, England og Tyskland. Hvilket af de 3 lande har den højeste flyafgift? 1: Sverige? X: England? 2: Tyskland?		X	
7) Hvad er generelt mest klimavenligt at købe og køre i? 1: En benzinbil? X: En hybridbil? 2: Det er stort set lige slemt?			X
8) Kommunen kan kun ændre på en mindre del af vores CO2-udslip. Den største udledning kommer fra vores forbrug af fx varer og flyrejser. Hvor mange % af den samlede udledning fra borgerne stammer fra vores privatforbrug? 1: Mere end 75 %? X: Omkring 50 %? 2: Under 25 %?	X		
9) App'en TooGoodToGo er en app hvor man kan ...? 1: - finde ud af, hvor man kan købe billige datovarer fra butikkerne? X: - finde de butikker, som har ulåste containere med mad i, hvor man må skralde? 2: - finde hvilke butikker der forærer gammelt mad væk til trængende?	X		
10) Hvilken mad er ikke vegetarmad? 1: Æg? X: Fisk? 2: Mælk		X	
11) Hvilket år skal Rudersdal Kommunes udslip af CO2 være på 0%? 1: I 2030? X: I 2040? 2: I 2050?		X	
12) Hvad er værst at bruge som brændsel i fjernvarme? 1: Naturgas? X: Træflis? 2: Husholdningsaffald?	X		
13) Hvad batter mest, hvis danskerne vil gøre noget godt for klimaet? 1: At vi investerer vores penge grønt? X: At vi holder op med at spise kød? 2: At vi holder op med at flyve?	X	X	X

Rudersdals Klimahandlingsplan

26-09-2024

Kommunal kortlægning

Eksempel fra Rudersdal

Concitos gennemsnitstal:

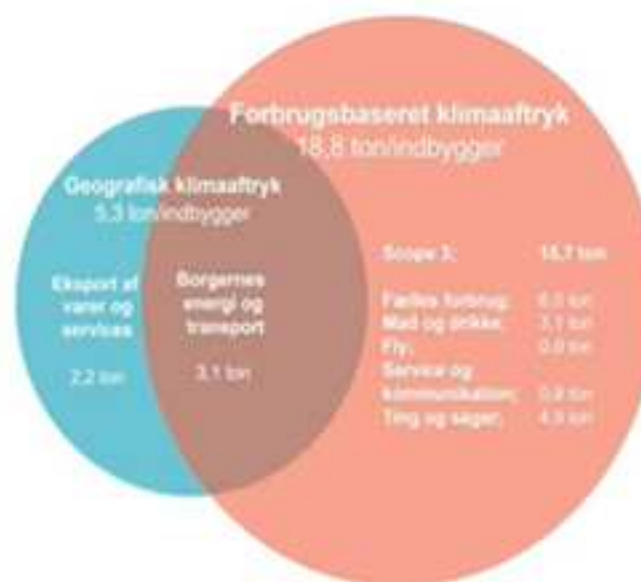
- **Energi og transport** på 3,2 ton/indbygger
- **Fælles forbrug** på 6,0 ton/indbygger
- **Mad og drikke** på 3,1 ton/indbygger
- **Fly** på 0,9 ton/indbygger
- **Service og kommunikation** på 0,8 ton/indbygger
- **Ting og sager** på 4,9 ton/indbygger

Energi og CO₂-regnskabet udarbejdet ifm. DK2020 for Rudersdal Kommune viser 5,3 ton CO₂ per indbygger:

- 3,1 ton/indbygger er fra **borgernes energi og transport**
- 2,2 ton/indbygger er fra **virksomheder og offentlig**

I alt 18,8 ton/indbygger

I Rudersdal Kommune er der 57.024 indbyggere, så det samlet giver **1.066.000 ton CO₂**.

Indsatsområder:

1. Grøn energi
2. Grøn transport
3. Forbrug
4. Klimatilpasning

- ***Udfasning af olie- og naturgasfyr***
- ***Grøn fjernvarme***
- ***Energibesparelser***
- ***Grøn elproduktion***

- ***Skift til CO₂-neutrale drivmidler***
  - elbiler og off. tilgængelige ladestandere
  - omstilling af lokale busser til nul-emission (el, brint el.lign.)
  - kommunens maskinpark og redskaber elektrificeres
  - krav til leverandører om grøn transport
- ***Alternative transportformer og -vaner***
  - flere cyklister
  - øget samkørsel
  - mere kollektiv transport
  - mulighed for hjemmearbejde

- **Ny grøn indkøbspolitik**
herunder især en intern CO2-pris, der kan synliggøre CO2-belastning ved indkøb
- **Særlige fokusområder for kommunens indkøb**
  - miljømærkning
  - cirkulære indkøb
  - kommunens køkkener søger at reducere animalsk kost, minimere madspild
- **Grønne kommunale rejser**
  - kommunens ansatte opfordres til at rejse grønt
- **Grøn bygherrepolitik**
  - CO2-belastning og bæredygtige principper i byggeri
  - drift, vedligehold skal tage højde for klimaaftrykket
  - renovering i stedet for nybyggeri
  - effektiv udnyttelse af eks. m²
- **Mere genbrug, mindre affald og forbrug**

- ***Beskyttelse mod overløb og oversvømmelse***
- ***Beskyttelse mod stigende terrænnært grundvand***
- ***Beskyttelse mod stormflod, erosion og vandstand***
- ***Indsats mod tørke og hedebølge***
- ***Modarbejde tab i biodiversitet***

Rudersdals Klimaråd

Koordinere, arrangere og synliggøre konkrete klimaaktiviteter, som kan inspirere borgere og lokale foreninger og virksomheder til at træffe grønne valg i hverdagen.

Rådgivende organ for Rudersdals politikere og embedsfolk ved at rådgive, inspirere, udvikle og kvalificere kommunens klimaindsats for at sikre, at indsatsen er på rette vej i forhold til Rudersdals klimamål.

26-09-2024

Klimarådet består af lokale repræsentanter fra:

En række NGOer, bla Klimabevægelsen (formandskab), Danmarks Naturfredningsforening mfl.

Repræsentanter fra politiske partier.

Grundejerforeninger og boligforeninger.

Fagforeninger, handels- og erhvervsforeninger

Klimaet kræver din indsats . . .

Klimaet er vores fælles ansvar.

Klimatruslen er påtrængende, selvom hverdagen tilsyneladende er som den plejer. Indlandsisen smelter med katastrofal hast, og vi oplever allerede nu tørke, skovbrande og ødelæggende oversvømmelser.

Og det er kun begyndelsen!

Vores privatforbrug er årsag til langt den største CO₂-udledning - faktisk udleder vi ca. 3 gange så meget som det, der indgår i politikernes handleplaner. Vi lever i Danmark, som var der 4 planeter til rådighed.

Regeringen fortæller os, at Danmark er det bedste land til at reducere CO₂-udledningen. Men det passer ikke, fx kalder Klimarådet, som skal overvåge klimaindsatserne, gentagne gange indsatserne for helt utilstrækkelige. Derfor er vi nødt til at ændre vores forbrugsvaner drastisk. Vi skal altså selv handle i hverdagen, for vi er jo årsag til CO₂-forurening, når vi køber tøj, biler, mad, hårde hvidevarer.

26-09-2024

Der er ingen
PLANET B

Klimaet kræver din indsats . . .

Den korte version . . . . . !

- **Bilen, el i stedet for fossile brændstoffer**
- **Bøffen, grønt i stedet for animalsk**
- **Boligen, energirenovering**

Klimaet kræver din indsats . . .

Her er nogle idéer. **Begynd med 3-5 af dem.**

Når de er på rygraden, kan du tjekke dem af og udvide med flere.

Har du fx tænkt på:

Tøj - der købes i gennemsnit 16 kg tøj pr dansker om året

- Det er muligt at reparere tøj – stop hullerne, mendens de er små.
- Lad ikke modebranchen lokke dig til konstant at udskifte tøjet
- den danske branche afbrænder 800 ton tøj om året i stedet for at sætte det til salg.
- Man kan købe meget godt genbrugstøj.
- Hvis du vælger at købe nyt, bør det være af holdbar kvalitet.
- Vasketøj kan hænges på tørresnor - ikke i tørretumbler.
- Tøj kan luftes i stedet for at blive vasket hver gang – det er faktisk genialt til uld, men også til andet.
- Bomuldstøj kræver meget vand i fremstillingen. Syntetisk stof laves af råolie og skal gennem en kemisk proces.
- Det bedste tøj er det, der allerede hænger i skabet.

Klimaet kræver din indsats . . .

Transport

- Du kan følge dine børn i skole på cykel, og selv cykle videre på arbejde.
- Tag cyklen til de korte ture - også gerne de lange.
- Er bil nødvendig - så køb en elbil. En hybrid er ikke grøn.
- Hvor er toget et godt alternativ?
- Antallet af flyrejser skal minimeres.

Mad

- Madspild er klimabelastning til ingen nytte.
- Man kan planlægge kødfrie dage.
- Ved at gå fra rødt kød (fx oksekød) til hvidt kød (fx kylling) sparer vi overraskende meget CO₂ - oksekød belaster klimaet 10 gange mere end kyllingekød.
- Køb årstidens lokale grønt og frugt dyrket på friland. Produkter fra friland i syden udleder mindre CO₂, end hvis de er avlet i drivhus i DK.

Klimaet kræver din indsats . . .

I køkkenet

- Tø frysevarer op i køleskabet i god tid før brug.
- Brug eftervarme fra kogeplade og ovn.
- Vi kan have en kande koldt vand i køleskabet, i stedet for at vente på at det bliver koldt fra hanen.
- Undgå at købe flaskevand. Medbring egen flaske med postevand, når du er på farten.
- Prøv at skylle grøntsager i gryde, i stedet for under rindende vand.

I badeværelset

- Husk at slukke for vandet
- Syng en sang på to minutter i badet og sluk derefter bruseren 😊.
- Undgå spraydåser - det gælder bl.a. deodorant og hårspray
- det meste rammer alligevel ved siden af.
- Brug almindelig håndsæbe i stedet for showergel og dispenser.

**Du alene kan ikke redde verden, men
verden kan ikke reddes uden din indsats**

- ***tak for i aften***